

Szinpad (Rendezés)

és módokon, most már csakugyan nagy-értékűvé lehetne emelni a szinpadtechnikát. Egy fontos és értékes kiegészítő-jévé válnék a színháznak.

Arról nem is beszélve, hogy ez az új szinpad revelálólólag hatna a drámairásra. Más, igazabb, emberibb darabok teremnének. Az író-tehetség, ezzel, a neki oly alkalmas lehetőség kézreadásával, az új szinpaddal, kiszedné magából és ki merné rakni azokat a meglátásokat, amiket idáig rejtegetett. Kénytelen volt eldugni, mert nem tömeghatásokra született, de sőt a tömeg látása — még gondolatban is —, visszadöbbszente ketlekezésüket. Az egyéni dráma megszületését nálunk, jelentené az új szinpad. Ez a gyermek megéri, hogy neki való szülőházat építsünk.

A szinpadról pedig eltűnne az a sok barbarizmus, ami elékteleníti manapság. Elpusztulna az ordítózás és örökös ágálás. Az üres szavalás. A teatrális páthosz. Az a behemót ünnepélyesség, mely szinte füstölögve árad a színjátszóból, ha valami jelentősebb, fontosabb mozzanat következik. Kimulna a csinált természetesség, mely a színjátszó állítólagos egyéniségét jellemzi, ami pedig voltaképpen kendőzöttség, odafestett póz. A kulturálatlanságnak kulturált színelőadása.

Az a veszettség, mely a szenvedély pilanataiban kitörni szokott és üvöltő derviseket csinál a színjátszóból, olyan képtelen műkedvelősködés, mely sehogy sincs még csak értelmes összefüggésben sem azzal az üres nagyképűséggel, mely megmutatkozik, ha nincs szó szenvedélyről vagy indulatról. Micsoda lelketlenségek tűnnek fel ilyenkor! A legtöbbször azt sem tudja a színjátszó, miről van szó, hogy él-e, mit és hogyan kell beszélnie. De mihelyt indulat következik, csattog, kaffog és süvit és tutul. Ennek „lezajlása” után pedig összeesik, mint az üres fuvópapiros, ha már nem trombitálnak bele.

Az új szinpad az igazi tehetséget és a vele járó kulturát követelné meg. A tudatos átéléseket és a világtudatos megértéseket hozná magával. Csak az oda való kerülhetne a szinpadra, drámából is, színjátszóból is és bebizonyosodna,

hogy a színjátszás igen is nagy művészet és ikertestvére a drámának.

Nagyon sok embernek nem állana ez érdekében. A többségnek. Talán azért kell oly sokáig lesni megvalósulását. Vajjon mit is csinálna az a sok-sok ember, aki most a színház révén él és pedig jól? Az írók, rendezők, színjátszók, igazgatók és így tovább? Ha szavazás döntené el az új szinpad sorsát és ezek mind szavazati jogot kapnának, sorsa meg lenne pecsételve.

Az a sok foltöztetés, javítás, reformocskák, amik itt-ott jelentkeznek, hogy a régi szinpadot átalakítsák, nem vezethetnek célra. Amíg a régiből csak egy izecske is megmarad, a betegség újra kiujul és szétterjed az egész szervezetre. Meg kell hagyni a régi színházat látványosságokra, gyűlésekre, politikai célokra, szóval tömeggyűjtő medencének. De a drámának és színjátszásnak építünk hozzájuk méltó hajlékot. Addig pedig várjunk türelemmel, míg ez be-következik.

Ez a mai szinpad, arányaival és méreteivel, mesterkélttségével és túlzott hatásvadászásaival, melegágya a teatralizmusnak, és ez bizony nem irtható ki teljesen. A színjátszásnak, bizonyos fokig, mentsége ez, mert kénytelen maga is természetellenes eszközökhöz folyamodni, hogy érvényesedhessék. Fel kell fokoznia mindent, ha egy sorban akar maradni a szinpadtechnikával és diszletezéssel, deklamálni és üvöltölni is, ha be akarja tölteni, át akarja hidalni azt az űrt, mely az óriási szinpad és a monstruózus nézőtér között tátong. Ebből a mentségből, persze, később takaró lesz és a teatralizmus alá dug el a színjátszás mindent, hogy az védje meg. Sőt igazolása is van. A hatás. A külső siker. Értéktelen eszközökkel, de elég nagy fáradság árán jut hozzá.

Ez a mentség kiterjed az arcfestésre, a maszkra, az öltözködésre és mindenfajta külsőségre. Ezeket is túlozni kell. Természetes, hogy a kulturálatlan színjátszás túllő a tulzáson, mert annyira még sem szabad mennie, mint amiket most cselekszik.

A hiuság első vezérlője a külsőségeknek. Az arcok már nem is kifestve, de